

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 ft — kr. Negyedévre 1 ft 50 kr.
Félévre . . . 2 . 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Külföldön az év folytatán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: III. TIZED, BUDAI-UTCA, 189. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-UTCA, 186. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetésekül árlengedés adatik.

Bélyegdíj minden beiktalásért 30 kr.

Iparügyünk és a pünkösdi kiállítás.

A harmadik tanoncz- és segéd-munkakiállítás küszöbön. — az alsó fokú ipar- és kereskedelmi iskolai igazgatói állás a fáradszón, ügybuzgó igazgató elhalálása folytán üresedésben van, — időszerű tehát, hogy ez ügyekkel foglalkozzunk.

Az új ipartörvénynek üdvös eredménye sok irányban elvitathatatlan. Mikor az ipartestület megalakult, az iparjogositvány mellett működött iparosok száma 320 volt, ma az iparendelő mellett működő iparosok száma 892, mi azt jelenti, hogy míg a rendőrkapitányi hivatal intézte kizárólag az iparosok ügyét, az akkor hatályban volt törvénynek az új törvénnyel hasonló intézkedése, hogy ipar csak iparhatósági igazolvány mellett üzhető, nem volt oly erőlyel fogantatva mint most. Ez szülte aztán azon fejtelenséget, mely az iparosok társulási szelleme hanyatlása mellett, magának az iparnak is hanyatlásával járt.

Az új ipartörvény, az iparosok és segédek közti viszony a tanonczügy rendezésével, az ezek közt felmerülő surlódások elintézésére alkotott békéltető intézmény behozatalával, segélypénztárak létesítésével az egészséges fejlődés biztos alapját vetette meg s a tapasztalat azt igazolja, hogy az új organumok — az ipartestületek — melyeknek kezébe ez ügyek intézése letevé van, gyakorlatiakká bizonyultak s hogy a mi ipartestületünk is, más hason testület mellett háttérbe maradni nem akar. E mellett bizonyít az iparjogositványok ellenőrzése körüli eredményt, hogy a tanonczszabályzatot alkotott, melyben kimondotta, hogy minden tanoncz egy általa elkészített munkával, rajzzal az évenkénti tanonczmunkakiállításon részt venni köteles megbüntetés terhe alatt, hogy az ipar-

rosok anyagi érdekei emelése végett kivitte, hogy a helybeli iparosok a honvédség és népfelkölök ruházata elkészítésénél jelentékeny munkában részesültek, hogy mind azon ügyekben, melyeket a törvény hatáskörébe utal, tevékenyen jár el.

De az új ipartörvény — mit ipar- és kereskedelmi törvénynek is lehetne nevezni, mert hiszen a kereskedő is — legüdvösebb újalkotása az ipar és kereskedelmi iskolák kötelező behozatala.

A kinek alkalmá volt a mi ily iskolának növendékeinek haladását figyelemmel kísérni, tapasztalni, hogy a szilaj, bárdolatlan, szűk látókörű inas nívé lesz három év iskolázás után, a ki látta, hogy milyen ismerettel lépnek be az inasok az iskolába, s milyennel hagyják azt el: ez iskola nagy jelentősége iránt nem lehet kétsége.

Örvendetes jelenség, hogy azon idegenkedés, mely maguk az iparosok részéről ez iskola iránt mutatkozott: mulóiban és hogy felismerték, hogy az ipariskola nem az iparosok boszantására feltalált intézmény, hanem célja emelni az iparosok általános műveltségét és rajzbani ügyességét, melyek alapjául szolgálának további haladásuknak.

Epen, mert az iparosok maguk is belátják ez iskola fontosságát: a fenntartó testületnek a városnak gondoskodnia kell arról, hogy a szakrajzoktatásnak minél szélesebb körben való behozatalával ez iskola tovább fejlődése biztosítható.

A míg több mint 300 inas 2 rajztanár lát el rajztanítással hetenként 3 órány át: addig a már elért eredménytől nagyobbra semki nem várhat. A nagyobb eredmény egyetlen biztosítéka, hogy egy rajztanári állás szerveztessék az ipariskolánál abból a célból, hogy

a tanár kizárólag az ipariskolának éljen. E tanár a szakrajzitanításon kívül vezetné a téli időszak alatt az önként jelentkező segédek oktatását és esetleg más tárgyból is nyújthatna oktatást, sőt még meg lehetne bízni az igazgatói teendőik vitelével is, mely, ha a kereskedelmi iskola növendékeinek száma a 300 kereskedőnél működő tanonczok iskolába járatásával kellő száma emelkedik, különben is annyi teendőit nyújt, hogy azt oly egyénre bízni, a kinek ügyszólván csak a szórakozásra rendelt ideje volna az iskolának szentelhető, az úgy érdekében nem lehet kívánatos. Ez iskola olyan fontos nemzetgazdasági érdeket képvisel, hogy megérdemel egy olyan tanárt, ki minden idejét neki szentelheti.

A harmadik rajztanár fizetésének fedezésére szolgálna azon 600 ft, a mit a miniszter külön rajztanári állás szervezése esetére adni megígért, a most működő rajztanárok fizetésének egy része és a 200 ft igazgatói tiszteletdíj.

De ha a miniszter folyóvá nem tenné is az ígért összeget és ha a választandó új tanár az igazgatói teendőik ellátásával nem bízhaték is meg: az ezert meghaladó iparos és háromszáz meghaladó kereskedő és városunk érdeke mintegy parancsolóvá teszi, hogy a pár száz forint áldozatot, mit a rajztanár alkalmazása igényel, városunk ez ügynek meghozza.

A kereskedő segéd- és tanonczgyűjtelésére is végre valahára kilátásunk lehet, mert a kereskedőknek az iparosokéval hasonló ügyek intézésére hivatott közeg, a rendőrkapitányság megkezdte a kereskedők, és ezek segédei, tanonczai összeírását s remélünk kell, hogy a törvény egyéb kívánalmainak is eleget fog tenni s kell is, hogy eleget tegyen, mert a további mulasztás helyrehozhatlan kárral járna.

Most, midőn kereskedői bukásoknál a szabálytalan könyvvezetés magában elegendő, hogy a bukott két, három óra elzárassék: a kereskedőknek nagyon is érdekükben áll a szabályszerű könyvvezetés és mérleg készítésének megtanulása, mire pedig a kereskedelmi iskola bő alkalmat nyújt.

A pünkösdi ünnepek alkalmával tartandó tanoncz- és segéd-munkakiállítás, melyen a kereskedő tanonczok írásbeli dolgozatai is ki lesznek téve — ez alkalommal első ízben: az ipar- és kereskedelmi iskolának mintegy gyakorlati nyilvános vizsgáját fogja képezni.

Felhívjuk rá ezúton is a t. közönség figyelmét. Győrffy Balázs.

A városi törvényhatósági bizottságának közgyűlése 1888. máj. 5-en.

A város törvényhatósági bizottságának f. hó 5-én tartott közgyűléséről a lapunknak f. hó 6-iki már akkor összeállított s nyomás alatt levő számából lemaradt tudósítást következőkben hozzuk:

Főispán úr 6 Nuga az ülést d. e. 9 órákor megnyitván, olvastott a polgármester ápril hóról tett jelentése, melyből a következő adatokat említi ki:

Az ápril hó folyamán beérkezett s az előző hóról átvett 1826. úgydarabokból elintéztetett 1423.

A v. főpénztár bevétele a háztartási alapnál 80,465 ft 80 kr., az iskolai alapnál 8429 ft 45 kr., kiadása amannál 42,961 ft 57 kr., emennél 5364 ft 26 kr. volt. A városi adópénztár összes bevétele 9,901 ft 82 kr-ra ment.

A közbiztonság állapota kedvező volt: a személybiztonságot veszedelm nem érte, a vagyonbátorságot sértő kisebb tolvajlás 4 esetben panaszoltott.

A közegészség állapota ápril hóban javulásnak indult, s általában kielégítő volt. Uralkodók még mindig a légzési szervek hurutos, lobos bántalmái voltak, s azok közt a gümőkör, mint halált hozó baj, gyakorta fordult elő. A hevenyfertőző kórok, köztük a kanyaró, vörheny és roncólos toroklob, már csak szórványosan mutatkoztak. A népesedési mozgalom adatai:

KECSKEMÉTI LAPOK TÁRCÁJA

József nádor udvari festőjéről.

(Einsle Antal.)

Abban az időben midőn magyar emberről oly keveset tételtek föl s általában himni sem akarták, hogy magyarok bármily pályán is kitegyenek magukért s alkalmasak legyenek a tudomány és művészet minden ágában elérni azt, amit lelki erő, kitartás, ügyesség segélyével emberi határok között bizony eljáratni: idegen tudósok, idegen művészek teljeltették azt, mit rendes körülmények között hazafiakkak kellett volna végezniök. És végzetekdél volna, ha a politikai és társadalmi viszonyok szűkkörűsége, megrögzöttsége nem oltott volna minden törekvés esirájában el. A jelen század elején hába keresték volna körünkben a Szárazokot, Kuceczky-eket; legfőkébb csak ábrándozók vagy tudatlannak mondták volna az illető csudabogarát. Mindent a külföldi, külföldiektől kellett várnunk, elfogadnunk.

Ha találkoztunk is művészek, azok nagyobbára elvonultan éltek, vagy homályban munkálkodtak s működésüket alig ismerték, méltányolni nem akarták vagy nem tudták.

Téhat mindenben a külföldhez, idegenekhez folyamodtak s ezek közt is azokat keresték fel, kiket már a hír szárnyán horodott jó szerencsésnek.

Ilyen idegen művész, több jelesünk festője s a magyar közélet nevezetességeinek hivatott képiroja volt ama művész is, kiről a jelen nemzedék alig tud valamit; hanem

a ki ama hírnév alapján, melyben hazánkban a jelen század harmadik évtizede körül részesült, valamint hazánkhoz való ragaszkodásánál fogva, mindenkép megérdemli, hogy nevét a jelenben is felelevenítsük.

E művész, Einsle Antal, annyal inkább érdemel figyelmet az utókor részéről is, mivel József főhercegnek, a közkedveltségű és köztiszteletű boldogult nádornak udvari festője volt.

Einsle Antal született Bécsben 1801-ben mint oly szülők gyermeke, kik a mult század elején származtak oda Württembergből és oly anyának fia, ki szépségével magára tudta vonni József császár figyelmét. Nagybátyja festő volt, s a kis fiú az ő útmutatása szerint kezdte meg kísérletét a rajzolgatás és színezett kész rajzokat. Ezt tapasztalva, atyja őt a Zollner-intézetbe küldte, hogy alapos képzettséget nyerve a művészetben, egyúttal valamely gyárban is dolgozhassék, melyben minták készítésével pénzt szerezzen s így a család fenntartásához valamivel ő is hozzájáruljon. Hasonló okból tanulta egyik sógorától az aranyozás mesterségét, hisz arra volt szánva.

Hanem a képekben nagyobb örömet lelte mint az arany keretek czikornyás ékítményeiben, a fényes és homályos czífrázatokban; s valóban a képirás iránt való hajlam mind határozottabban nyilatkozott benne. Ily körülmények között atyja végre megengedte, hogy a bécsi császári képművészeti akadémiába lépjen s azt rendszeren látogassa. Csak tizenhárom éves volt. Az intézet igazgatója mindjárt megszerette a tehetséges szorgalmas ifjút; gondjába vette,

támogatta, bátorította és a siker csakhamar bekövetkezett: három év lefolytával az ifjú az ékítményes rajzterem elsőrangú díjat nyert.

Ekkor már önállóan is gyakorolta erejét, amennyiben a Mariahilf-külváros gazdag gyóraisáról jól sikerült és jól fizetett képeket vett. Edes atyját huszonkétéves korában veszté el, amikor aztán búcsút mondott szülővárosának, azzal a szándékkal, hogy külföldre megy. A feltűnően csinos külsejű, finom modorú fiatal ember előtt nyitva állott a világ; hanem mindössze csak Prágáig jutott, a hol a máltai lovagok rendházában szives fogadtatást és bökros foglalkozást nyert. Itt mintegy harmincz arczképet festett, melyek, minthogy időközben kiállításra kerültek, oly nagy közönséget vonzottak a rendházba, hogy utóbb a látogatást betiltották. E siker nagyban emelte hírnevét a művészek, kit a főrangúak valódi ostromnak tettek ki és annyira dívatba hozták, hogy a ki arczképet óhajtott, csak Einslénél vettette le magát. Salm herceg arczképe Drezdába jutott és a művész nevét Németországban is ismertté tette.

Prágából visszatért Bécsbe, ahol a „Kolduló zenészt” és „Nyilazó Amort” ábrázoló festményei többek közt általános figyelmet keltettek. S itt egy fordulat állott be Einsle életében. 1832-ben esett ugyanis, hogy József főherceg nádor, ki művésziül alkotásait már régóta érdeklétt figyelemmel kísérte s most egy kiállítás személyesen is megismerkedett vele, magához Budára hívta, hol a nagyműveltségű Dorottya főhercegnő is örömmel fogadta.

Midőn e nemes szívű hölgy tizenkétéves fia, Sándor főherceg meghalt, Einsle őt, hirtelen megszakított életkorának megfelelőleg, tizenkét különböző helyzetben vette le, valódi vigaszt nyújtván a szenvedő anya szívének. A nádori udvar minden tagját lefestette és István főherceg, a későbbi nádor őszinte kegyelme fogadta. Így lón, hogy időközben udvari festőnek nevezték ki.

Sok tisztesség, sok boldogság érte Einslet magyar földön, hanem a szerencsétlenség sem maradt el. Itt vette el a szép Weninger Beatrixot. Boldogságukat azonban sok fájdalom zavarta meg: több gyermekük még szenge korban hunyt el. Ép eme körülmény kényszeríté Einslet Magyarországh elhagyására. Mielőtt búcsút mondott volna hazánkban, egy sajtóságos építőzár szolgáltatott okot; s az egész sokkal különösebb és jellemzőbb, semhogy azt ill hallgathatók. A szerb érsek sürgős és lakótelező meghívására Einsle ugyanis Karlovczára ment, hol a főpap kitűnően talált arczképeivel oly rendkívüli népszerűségre tett szert, hogy az érsek példájára mindenki le akarta volna vétetni magát. S ez még nem volt elég. Mert vallásos tárgyú képei is tetszést aratván, a szerb templomok részéről egyszerre annyi megrendelés érkezett szentek festésére, hogy a művész két év munkával sem tehetett volna eleget a kívánatoknak, a miért is megköszönte a bizalmat. Az érsek sajnálkozva bocsátotta el; hanem hogy még egyszer kimutassa iránta érzett tisztelét, halálját, téhat nagy meglepetésben kívánta részesíteni: diszkoosján, melyet lovas bandérium előzött meg és követet, községről

april 1-sőtől 28-ig élve született 165 gyermek, meghalt 120 egyn.

A városi kórházban ápolottak 19 férfi, 34 nő, összesen 43 beteg; ezek közül gyógyult 18, javult 3, gyógyulatlan távozott 1, meghalt 4, ápolás alatt maradt 17.

A szegényemházban ellátást nyert 88, élelemmel és pénzsegéllyel gyámoltatott 90 szegény.

A hasznos házi állatok közt járványos és ragályos kórok nem pusztítottak.

Olvasottak s tudomásul vétettek a m. k. belügyminiszter úrnak a Mária- és régi iskola-útezők szabályozási vonalainak a v. közönség által elhatározott módosítását jóváhagyó rendelete.

Sárközy György sörházlaktanya melletti malomnak és lakházának a vásárt rendezése czéljára 550 ftt. kisajátítási vételárban megvételét törvényhatósági bizottság elhatározta.

Özv. Kurucz Mihályné S. tized 126 sz. a. levő háza a veréb-útező kinyitása végett kisajátítandó lévén, azért a tanács a becsü alapján megállapított 218 ftt. 40 kr. kártalanítási árt megajánlotta; miután azonban a nevezett tulajdonos azt el nem fogadta: a közgyűlés a kisajátítási jog engedélyezése, így a szabályszerű kártalanítási eljárás megindításának elrendelése végett a közmunka- és közlekedésügyi miniszteriumhoz fölterjesztést intéz.

Nagy István és érdektársainak az 5. tized 48. sz. a. malomtelkét 159 ftt. 30 kr., s ugyanannak 5. tized 291. sz. a. levő háztelke egy részét 129 ftt. 80 kr. becsküles és egységessé alapján megállapított vételárban a malom-útező szabályozása végett, — továbbá Szalkay Lajos 4. t. 391. sz. a. háza és háztelke egy részét 317 ftt. 96 kr. becsküles és egységessé alapján kölcsönösen elfogadott vételárban a kakas-útező és vacsior szabályozása czéljára a törvényhatósági bizottság kisajátítandó elhatározta.

Tárgyalattak az állami hivatalok elhelyezése a város által e czélra megszerzett Szalontay—Mezey- és Verosza-féle telkeken emelendő épület földpítésének ügye. A v. közönségnek még 1886. évben tett fölterjesztése folytán mind a pénzügyi, mind a közmunka és közlekedésügyi m. k. miniszteriumok hajlandóknak nyilatkoztak elfogadni a közönségnek azon ajánlatát, miszerint a posta- és távírdák, valamint az illetékszabási és kir. adóhivatalok a város által e czélra emelendő épületben helyeztesse el. Az utóbbi miniszterium által készített terv szerint a díszes, egyenletes épületek, mely az említett hivatalhelyiségeken kívül még 6 boltot és 2 magán lakást is foglalna magában, építési költségei 83,039 ftt. 20 kr-ra vannak előirányozva, a telkeknek vételára 15,941 ftt. 15 kr. volt, s így az épület kerülne a városnak összesen 98,980 ftt. 35 kr-ra.

A városi tanács a költségeket a városi közönségnek takarékpénztárban kezelt tőkéből ajánlja fedezni, miután a csak 4% -ot hozó tőkepenznek ilyen befektetése — föltéve, hogy az épület bére fejében a telekszerzési és építési költségeknek legalább 5% -a biztosítottak — pénzügyileg is indokolt, sőt előnyös lenne. Szakértők véleménye szerint a kórosi útezői oldalon építendő 6 bolt rész a hozzájuk tartozó melléképületekkel együtt 2100 ftt. az emeleten tervezett 2 magán lakásért pedig 700 ftt. évi bért lehet

számításba venni; hogy tehát az igényelt 5% -kijöjőn, az állami hivatalok bére fejében 2500 ftt. lenne fizetendő.

Tekintettel arra, hogy az állami hivataloknak a város központján leendő elhelyezése a nagyközönségnek is fontos érdekét képezi, s ohajtandó, hogy a város egyik főutcáján a dísztelen rozogant házak helyén mielőbb egy díszes épület emeltessek: a törvényhatósági bizottság kimondja, hogy az általa is elfogadott terv és költségvetés alapján a tervbe vett épület fölépítési költségét a v. közönségnek a középítési költségeket a közmunka- és közlekedésügyi miniszter úr a posta- és távírdák helyiségeiért csak 900 ftt. a közmunka- és közlekedésügyi miniszter úr a posta- és távírdák helyiségeiért 700 ftt. évi bért ajánl, s ezen összegek sem az azon helyiségekre eső építési költségekkel arányban minosenek, sem az ily helyiségektől méltán kívánható lakbérnek nem telnelek meg, fölterjesztést intéz az említett miniszteriumokhoz, hogy az általuk fizetendő brüsszeget 1300, illetőleg 1200 ftt-ra emeljék föl, — s az építés végleges elhatározását a nyerendő választól teszi függővé.

A Vágójárásban a Veres István-féle szőlők mellet még 1876 ban eladásra bocsátott csücsk földelékéből még eladatlan 14 részlet föld eladás végett több vételre jelentkező kívánata folytán a tanács árverést tartott; az összesen 40 holdat s 370 □ ölet tevő 14 részlet földért ígérték összesen 4,639 ftt. 21 kr-t, tehát holdanként átlag 115 ftt-ot; a törvényhatósági bizottság ezen árt kedvezőnek ítélvén, az eladáshoz hozzájárul.

A városi előfogatokra 1887-ben fordított költségekről szóló kimutatást a v. tanács beteterjeszté. E szerint az e czélra tett kiadások összege 10,513 ftt. 04 kr. volt. — de ebben a lovak és járművek pusztulására és értékesítésére előirányzott 20 —, illetőleg 30% -os beruházási tőkeleirás is beut-foglatatik. Tekintettel arra, hogy a fogatok folyton kitűnő állapotban tartatnak, s mégis a tényleges költségek az előirányzott fedezetnél 1,199 ftt. 44 krral kevesebbre mentek: a házi kezelésnek ezen kedvező eredményét a közgyűlés helyeslő tudomásul vette.

A 2. tized. Mária-útező 308. sz. a. üres telket eladja a törvényhatósági bizottság Miltényi Aurélnak az általa megajánlott becsküles szerinti 723 ftt. 60 kr. vételárért.

Bódogh Kálmánnak föllebbezését, melyben a több évről felszaporodott s a kis-zabot megpénztetéssel együtt 84 ftt. 80 kr. közmunkatartozásának behajtását rendelő tanácsi határozat megváltoztatását, s a pénzbüntetés elengedését kérte, a közgyűlés elutasította.

Hévíz Mihály elaggett városi tizedest saját kérelme folytán a szolgálat alól a törvényhatósági bizottság tömönté, s 43 évre terjedő szolgálatára való tekintetből — a nyugdíj-bizottság véleménye alapján — élte fogytáig 100 ftt. évi kegydíjjal segélyezni elhatározta.

Pacsu Mihály t. alügyész javára, midőn őt a városi nyugdíjintézetbe fölvette, azon időt, mely a nyugdíjintézet fölállításá után az ő belépéséig eltűlt, a városi tanács nem számította be; — Epstein Pál közb-végőhídfelügyelőnek a nyugdíjintézetbe föl- rend tulajdonosa halt meg 1871: márczius 10-én, 70 éves korában.

Iskolája szerint Rembrand és Van Dyck kései soroltak a bécsi művészek. A természet mindenképp el tudta lenni, s élethűséggel, realitással festett, mely női alakjainál a kellemest, szűzies nem nélkülöz. Ilyen többek közt a sokszor említett „Zöld ruhás leány”. Vallásos tárgyú festményeiben mindig megjeljük az illetet. Mária mennybemenetelét tárgyaó műve eszményi, Szent Jeromosán a stil szigora mellett a világosság érdekes hatásaival találkoznak.

A magyar forrágnak örömet fordultak hozzá s különösen az Orozkyk. Csákyk és Zichyek töle maradt arcképei ma is számot tesznek.

Az olasz művészet légkörében élt nagy műrőt, Pycker László. Eger híres érseke szintén Einsléval vetté le magát. Végre ugyancsak Einsle Antaltól maradt ránk Kőlcsey Ferenc olajfestési remek arcképe, melynek eredetijét a magyar tudományos akadémia egyik termében őrzik. Nem fölösleges felemlíteni, hogy Schwerdgeburth eme festmény után készíté ama szép acélmetszeteket, melyek jelenleg is közkezen forognak. Mint ugyanis tudva van, a Franklín-társulat Kőlcsey összes műveinek most közzétett bővített kiadását szintén ez acélmetszettel díszíté.

Mint felejtethetlen József nádorunk udvari festője sok jelesünket örökítette meg. Így tehát nem végeztünk haszontalan munkát, midőn Einsle emlékéit e nagyon is szerény sorokkal megajuttottuk.

Vajda Viktor.

vételénél pedig ennek a katonai szolgálatban eltöltött idejét nem vette számításba: a nevezettek föllebbezése folytán beteterjesztett tanácsi határozatokat azonban a törvényhatósági bizottság helybenhagyta.

Ezen ügyek elintézésével a közgyűlés d. e. 11 órákor véget ért.

A kínai árvíz 1887.

(Folytatás és vége.)

1851. Kr. u. a Hoangho a Kai-föng-futol keletre 38 kilométerre eső Lung-mön-kvan nevű városnál megoszlott, déli ága, a melyben addig a Sárta tengerbe ömlött, elszaporodott, aztán kiszáradt s 1853-ban visszavért másfél ezer éves szerelmeséhez, azaz ismét elfoglalta a Tacsingho medrét s ezen önti sárág, iszapos vizet a pocsili öbölbe, azt festi sárágra, iszapjaira el és tölti fel.

A Hoangho, a kínai írők feljegyzése szerint Kr. e. 602 — Kr. u. 1853-ig, vagyis 2500 év lefolyása alatt medrét 9-szer változtatta s különböző törkoltait 900 kilométer távolságra voltak egymástól.

A vízáradás miatti veszélynek, a melynek elhárításán a kínai szorgalom és tudomány évezredek óta nem tud sikerrel ellenállani, oka abban keresendő, mert a Hoangho és annak minden mellékfolyója lösz, azaz sárnya anyag vidéken folyik s a könnyen felhígított agyagot, törmelékét, a hegyek közötti sebes folyásban magával ragadja, a síkságon pedig lerakja.

Még szerencse a síkság lakóira, hogy a folyó hosszas útjában kevés mellékfolyót vesz fel, s Lan csou-futól, a hol víze aránylag leghővebb, a hosszú úton, melyet az Ordosz pusztáit megkerülve megtesz, sokkal több vizet veszít elpárolgás által, mint a meynyit magába fogad; s a hegyek között még nagy eséssel rohanó folyó a síkságon sekélyvízű, lomba, iszapos folyóvá válik, mely mélység és szélesség tekintetében méltatlan szűlőtte azon vízterületnek, melyt neki a belső ázsiai felföld juttat.

A folyó hordalékával, iszapja és törmelékével feltölti a medret, melynek kiüntésétől töltésekkel kell a síkságot védelmezni. Kai-föng-fu város folytonos veszélyben forog, mert a víz felszíne magasabban áll, mint a házak, épületek tetete. A gát magassága a víz színeig 5—6 méter, a száraz felőli részen pedig 12—13 méter és így a város gát-szakadás esetében 6—7 méter víz alá volna temetve. A 22—23 méter magas töltések közé szorított folyó úgy tűnik fel, mintha mesterséges csatornában folyóék. A jobb és balparton volt töltések néhol 15—20 kilométer szélességű árteret engadnak a folyónak.

Martin utazó, a ki e töltéseket látta, írja, hogy a gátak koronája, melyek oly magasak mintegy várfal, rá oly benyomást tettek, mint a kínai nagy fal.

Kai-föng-fu többször volt nagy veszélyben. 1642-ben a mandzsu hódítás korában, a hódító hadsereg a várost ostromolván, a felmentésre jövő kínai hadsereg, a helyett, hogy nyit esatába bocsátkoznék, elvágta a Hoangho töltéseit. A rohanó víz elseperte ugyan a mongol sereget, de a várost is romba döntötte, s a város lakói közül 300,000 embert temetett el az árvíz.

E város táján látszik a folyónak az a törekvése, melynélfogva magas viázllás esetén hullámaint észak-kelet és dél-kelet felé megosztani igyekszik.

Kai-föng-fu mellett történt az 1887. gát-szakadás is s valószínű, hogy a városnak összes, mintegy egymillió főre menő lakossága volt az első áldozat. Lécci szerint e városban élt egy 400 főből álló zsidó lakosság, a kiknek ősei a Kr. e. 2-dik században a Selenida svy királyok idejében költöztek oda, de már 1879—80 ban, mikor gr. Széchenyi Béla expedíciója ott járt, elefelejtették nyelvüket, levettek élt öltözetüket, szokásaikat. Valószínű: ók sem menekültek meg az özönvízből.

Nem messze a várostól, Lung-mön-kvan mellett történt 1851-ben az a szakadás, a mely a Hoanghot a pocsili öbölbe kényszerítette sárgatengeri medrének megváltoztatásával.

Midőn Ney Eliás 1868 ban az árteret járt, a mely árterét 615 ezer □ kilométerre becsült, borzasztó volt a pusztulás, az elhagyatottság; nagy fák állottak ki a vízből, tetőig beiszapolt házak és falvak váltakoztak lagunákkal.

Sőt midőn Morison a Hoanghot 1878 ban meglátogatta, még akkor is borzasztó volt látni a pusztulást; Lung-mön-kvan mellett 230 méter széles volt a folyó, de alább homok ágyában százsor eloszlik, ismét egyesül, kiöntése közben homokot, iszapot rakva le. A folyó e miatt nem is mély, 2—3 méter, csakis kisebb járművekkel hajózható. Sőt az iszapot, homokot kihordja a pocsili öbölbe, a melynek deltája 1851. óta 3 méterrel emelkedett. Hogy ez az iszapolás, mederemelkedés évezredek óta tarthat, igazolja egy árteki kút fúrása Shangiban, a hol 248 láb mélységből a fúró épen oly

anyagot hozott fel, mint a milyen ott most is lerakodik.

Sőt hogy az árvizek régebben is pusztítottak, városokat temettek hullámsírba, mint Európában Kr. u. 72-ben a Vezuv temette Herulanumot és Pompejit vastag lávájával a föld alá, azt a Vas. Ujság Febr. 19-iki 8. számából olvassom, a hol ez áll: Ezer év előtt eltemetett város tünnt elő ismét Kínában a Ningpó tö vízenek apadása folytán. Haigen várost a nevezett tö víze meg a Sung dinasztia idejében teljesen eltemette, s egész mostanáig alig tudtak valamit föléje. Most épület romok, edények, házi eszközök sat. nagy számmal tüntek fel ismét s a kínai történetírók az érdekes leleteket gondosan tanulmányozták (Vasárn. Ujs. 1888. febr. 19. szám).

Azóta is egymást éri a gát-szakadás, de az olyan veszély mint az 1887-iki szerencsére ritkán fordul elő s ez tulajdonképen a 10-ik nagyobb árvíznek mondható 3000 év alatt Honan tartományban.

A kormány minden lehető megtett és megtesz a veszedelem megelőzésére, vagy ha az tényleg beállott, annak enyhítésére, sőt eltávolítására. A folyamernőki hivatal rendszerreze van, a vizek természetét, folyását jegyzik, tanulmányozzák s hasznukra fordítják, de a lehetetlenséggel nem tudnak megbirkózni.

A pekingi hivataloslap 1882. decz. 26. száma közli San-tung tartomány kormányzójának hivatalos jelentését, mely szerint az 1883-iki vízi munkákra aláírás útján bejött 200 ezer liang, azaz 600 ezer arany. A hivataloslap következő száma pedig elismerését fejezi ki egy Taa-juan mellett történt gát-szakadásnak gyors kijavításáért. Egyidejűleg a közmunkák tanácsa jutalmak kiosztását javasolja a gát munkálatoknál alkalmazott tisztviselőknak, a kik az előíránnyal köztől még 300 ezer liangot, azaz 900 ezer aranyat takarítottak meg.

De ha a buzóg tisztviselőt érdeme szerint tudják kitüntetni, sőt jutalmazni, a hanyag tisztviselővel szemben a legszigorúbb bírálat bannak éli. Körülbéli olyan formán, mint Európában a közép-, a feudális korszakban. Európai gyakorlat szerint u. i. a falu, város, tartomány népessége szavotlat a területén elkövetett minden büntényért. A kínai kormány az 1887. évi gát-szakadás költségei részét 20 millió taelt, azaz 65 millió forintot oly módon akarja beszerezni, hogy a vidéki tisztviselőket fizetését egy évig nem fizeti ki.

Van még egy okom, a miért Kínával, azaz Kelettel foglalkozom. A magyar nemzetnek, melynek országáról írta Petőfi: Ha a föld lsten kalajpa. Magyarország a bokréta rajta, a magyar nemzetnek mondom, bölcsője Ázsiában, Keleten ringott, de hol? az maig sinces felderítve.

Hunfaly és Vámbéry újabb időben kissé mérges tollhozba bocsátkoztak ugyan a magyarok rokonsága felett, de e szövíta után sinces elozlatva a homaly az eredetét illetőleg.

Hunfaly és Budenz, az én göttingiai németem a finn-ugor rokonság és eredet mellett foglalnak állást, a nyelvhajítás, szoragozás és képzés által állított megdönt-hetlennék a rokonságot; Vámbéry hosszabb utazás és megfigyelés után a török rokonság mellett tör palczát. Bizonyos mértékben lehet igazga egyiknek tán inkább, mint a másiknak, de a főkérdés, a mire én a súlyt fektetem, nincs megoldva. En nem így tesztem le a kérdést: melyikkel vagyunk közelebbi rokonságban, a finn-ugorral-e vagy a törökkel? hanem azt kérdezem: hol volt a magyar nemzet bölcsője? Erre nekem se Hunfaly, se Vámbéry nem felel meg. Ez a kérdés vár megoldásra. Ezt a kérdést csak Kelet és így Kína tanulmányozásával lehet megoldani. Ez a roppant terület, mely Európát nagyságban felülmúlja, még előttiünk nagy részben ismeretlen. Még névrel nem ismeretes az a sok törzs, részben öslakók, autochthonok, melyek a kínai birodalom területén élnek, nem érte a kínai nyelvet és nem értette a kínaiak által. Csak újabb időben 1850. óta járják be európaiak a kínai birodalmat s emlékeznek a sok törzsről, de a nyelvismeret hiánya miatt nem képesek azokról határozott véleményt mondani. Az én bitem, a mig az ellenkezőről meg nem győztem: ott Keleten Kínában kell keresni és ott fogjuk feltalálni az őshazát.

Ez a hit vezette Kőrösi Csoma Sándort 1821-ben Keletre, ezért parkodott Kínában, különösen Tibetbe jutni; ezáltal nem érte el, a halál Tibet határán érte utól 1842. apr. 11. életének 44-ik évében.

Ily ezből csatlakozott Bálint Gábor, a budapesti egyetemen a keleti nyelvek magán tanára gr. Széchenyi Béla expedíció-jához, melyben neki a nyelvész szerepe jutott. Shangaiból, megtámadott egészségére való tekintetből, orvosi tanács folytán, gyorsan kelle visszautaznia.

Egy újabb nemzedékre vár a felfedezés dioségisa. A modern és a keleti nyelvek el-sajátításával felkészült ifjúság előtt nyílik a pályáter. Jutalom: a baza elismerés és halála.

NYILTTÉR.

MATTONI-FÉLE BUDAI KESERŰVIZ

Tübb kiállításon jutalmat nyert. Kapható minden gyógyszerésztől és ásványvíz kereskedőtől.

MATTONI és WILLE
BUDAPESTEN.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

gyógyhely Budapestten (Budán).
Idény Május 1-től Szeptember 30-ig.

A gyógyhely forrásai ajánlhatók: a belek bántalmainál, alhasi és általános vérbőségénél, májbajoknál, aranyérynél, túlságos elhízásnál, köszvényélnél és női bajoknál.

Reudelő orvos dr. BRUCK J. (vigadó-tér 1. sz.)
Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.
Pontos közlekedés a társaskocsikon, reggeli 5 órától kezdve. Állomási hely: Ferenc-József-tér, a régi Lloyd-épület közelében.

Tulajdonos: **Mattioni Henrik.**

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

legjobb asztali- és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurtnál.

Mattioni Henrik, Karlabad és Budapest.

Lakásváltoztatás.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy eddigi lakásomat VII. tized Katona József-útcza 73. sz. alatti házból ugyancsak a VII. tized folyóka-útozai 79-ik szám alatti házba tettem át.

A n. é. közönség becses figyelmébe ajánlva magam, maradok

tisztelettel
Braun Sándor,
szobafestő.

Magyar iparczikk
aránylag rövid idő alatt oly bámulatos mértékben még nem terjedt el, mint

a Lenck-kávé.

Ez kétségkívül az említett hazai pótkávé jósága mellett bizonyit s valóban a

LENCK-KÁVÉ

illat, iz és az alkotó részek kifogástalan minősége tekintetében fölülmul minden eddig ismert pótkávét. Kapható minden jobb kereskedésben.

A t. elkészítő urak levelező-lapon kifejezett kívánságra rögtön kapnak mintákat ingyen és bérmentve Lenck S. pótkávég-üzárából Sopronban. 63 (2-7)

SERAIL CRÈME
Reichert W.-től Berlinben.

Jófékonyan hat a bőrre és azt megszépíti, a redőket kismítja, legbiztosabb szer arcvörösség, pattanások, szepők, pürisemek ellen és

megszünteti a bőr felrepedését, érdességét és hámítását stb.

SERAIL PUDER
Reichert W.-től, Berlin.

határozottan a létező leggyengédebb és finomabb „arcporesteli és nappali használatra, ártalmatlan és a bőrcnek ifjú üdéséget és szépséget kölcsönöz.

Mindig valódi
Reichert Serail Crème Berlin.
Reichert Serail Puder Berlin.
Kérendő. — Raktárak:

Budapestben: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerüzében, király-útcza 12.
Kecskeméten: **MOLNÁR JÁNOS** gyógyszerésznél. 38 (12-11)

Gazdák figyelmébe!

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyára ajánlja számtalan kiállításon kitűntetett

legújabb sor- és szörvavető-gépeit, egy-, két- és háromvasú ekéit, aozól-fogó fogas- és lánczboronáit, úgymint mindenféle egyéb gazdasági gépeit a legelőnyösebb feltételek mellett.

Raktár és állandó kiállítás

Bleyer Adolfnál,
(Szécsényi-útcza 2. szám),
kivánatra képes árjegyzékkel készséggel ingyen és bérmentve szolgál.
3 (26-10)

Dr. LUCAS-féle HIDEGEN FOLYÓ OJTÓ-VIASZ.

Ezen ojtó viasz hűvös, de nem fagyos napokon is kis falapátkaival, keményzsalú ecsettel a sebre könnyen felkenhető. Alatta a sebek a nedvesség és a szárazító lég káros befolyás ellen teljesen biztosítják. Nagyon jól tapad s a sebekről télen át sem pattogzik le. Jól elzárva, hűvös helyen kell tartani, s ha hosszasa állás folytán megdráskodunk, újból fel kell melegíteni s gyors keverés közben egy kevés borszest hozzá önteni.

15 dekás szelence 20 kr., 30 dekás szelence 40 kr., 50 dekás szelence 70 kr.

Kapható továbbá ojtó-viasz 5 és 10 krros rudakban **Molnár János** gyógyszerüzében Kecskeméten. 56 (10-10)

Legjobb asztali- és üdítő-ital.

Hazánk legkedveltebb

savanyuvize

AGNES FORRÁS

A MOHAI

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő felsége József főherg. és ő felsége Milán szerb király asztalán rendszerint italul szolgál.

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumében is ép úgy mint hazánkban általában a kolera megbetegedés ellen praeservatív gyógyszernek bizonyult. — Mindazon tisztelt fogyasztóink, kik ezen ásványvizet akár borral, gyógy-cselokra, vagy tisztán mint asztalvizet előszeretettel használják, kérjük azt rövidítve

AGNES.

forrás néven kiszolgáltatni. — A nagyérdemű közönségnek ásványvizünket szives jóindulattal ajánlva, maradtunk teljes tisztelettel az **AGNES-forrás** kutkéselőisége Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszerüzében, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár

ÉDESKUTY L.

m. kir. és szerb kir. udvari ásványvíz-szállítónál
BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 7. sz.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Raktár Kecskeméten: Bóka Zsigmond, Feuer Jakab, Gyenes S. és Fiai, Katona Zsigmond, Nyirády László és Witz Gusztáv uraknál.
72 (12-4)

Budapest 1885. nagy díszoklevél. Német-Palánkán 1887. Arany-érem. London 1871. Díszoklevél.

CSIK JÓZSEF

cs. és kir. kiz. szab. első szerémi Portland-cement- és vízhatlan mész-gyár **BE OCSINBAN**
Központi iroda és raktár:
BUDAPESTEN, Rudolfrakpart 8.

A t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előjáróságok, valamint a n. é. építő közönség kényelmére

GYENES S. és FIAI

nagykereskedő uraknál Kecskeméten raktárt tartok, hol saját gyártmányú **Portland-cement és vízhatlan meszem** mindenkor egyenlő jó minőségben kaphatók, és helyben saját fogatával házhoz szállítatik. 47 (30-11)

Arjegyzék s magyarázat kívánatra készséggel megküldeték.

Kecskemét 1872. Ezüst-érem. Ujvidék 1870. Arany-érem. Szeged 1878. Érdem-érem. Trieszt 1882. Arany-érem.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudására adni, hogy

cseléd tudakozó intézetemet

folyó évi május 1-től fogva V. tized Vörösmarty-útcza Peskó Rudolf festő féle házába helyezem át. Szükségű ismeretsem úgy helyben, mint a vidéken nagy kiterjedésű összeköttetésem és sok évi tapasztalataim által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a n. é. közönség minden e szakmába vágó igényének pontosan, lehető legrövidebb idő alatt megfelelek.

Amidőn a n. é. közönségnek intézetem eddigi szives pártolásáért köszönetet mondok, és további pártolásáért eszedem, maradtam

Kecskemét, 1888. ápril 22-én

alázatos szolgálja
LUSTIG LIDIA,
cseléd-szerzőnő.

102 (2-2)

Friss töltésű ásványos gyógyvizek.

A tavaszi idényre közvetlenül a forrástól rendelt, és szakszerűen kezelt legnevezetesebb bel- és külföldi

gyógyvizeimet

— az idényen át folyton megújított friss töltésben — bátorodom a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani.

KATONA ZSIGMOND,
gyógyszerész.

87 (0-4)

Tisztelettel van szerencsénk a t. fogyasztók szives tudomására juttatni, hogy az általános kedveltségnek örvendő

PARÁDI VIZ
(CSEVITZE-FORRÁS)
Kecskeméten

NYIRÁDY LÁSZLÓ
főraktáros czégnél valódi minőségben, és mindenkor friss töltésű, jutányos árért kapható.

Kiváló tisztelettel

ő excellentiája
Károlyi Gyula gróf
parádi ásványvízforrások kezelő hivatala.

103 (10-1)